

Een kerstkaart van een Hartjesdief

Pling! Een kerstgroet van een oude buurvrouw verschijnt via WhatsApp op het scherm. Zij met haar man op een besneeuwd strand. Kerstmutsen op, oliebol in de hand, op de achtergrond valt een ster, een rendier huppelt olijk voorbij.

Dat AI écht door iedereen kan worden gebruikt, blijkt deze decembermaand. Want de oude buurvrouw is niet de enige die kunstmatige intelligentie inzet voor een eindejaarsgroet. Vrienden, collega's en vage kennissen: mijn tijdlijnen op de socials stromen over met gemanipuleerde wintertaferelen en de postbode heeft de eerste geprinte AI-kaarten ook al bezorgd.

Allemaal zijn ze anders, maar ondertussen allemaal gelijk. Sneeuw waar geen sneeuw ligt, mutsen die nooit zijn gekocht, haardvuren in huizen zonder open haard en zulke overdadig versierde bomen dat de takken van draadstaal moeten zijn. Alles te gepolijst. Inclusief het gezicht van de buurvrouw.

Door het AI-geweld mis ik zowaar de zelfgemaakte kerstkaarten van theezakjes en oude cd's – jarenlang juist een gruwel. Net als familiefoto's voor een scheve halfkale kerstboom waarop de kleinste van het stel stevast de kerstmuts draagt. Liefst een baby, maar bij gebrek aan klein grut voldoet de hond of poes ook.

De handigste van de familie photoshopte daarop dan een grappig tekstje. 'Ho-Ho-Ho-Ho-pelijk wordt het een mooi nieuw jaar'. Heerlijk knullig en heerlijk imperfect.

Ik denk eraan als ik, struinend door het centrum van Amsterdam op zoek naar eindejaarscadeautjes, tussen de toeristen beland. Op een bruggetje bij de Groenburgwal is het dringen. Toeristen blinken uit in toerist zijn en maken allemaal dezelfde 'unieke' foto van het doorkijkje naar de Zuiderkerkstoren. De peperdure stroopwafels – dankzij TikTok geüpgraded van supermarktschap tot exquise lekkernij – nog in de hand. Gelikte AI-filmpjes lokken de bezoekers massaal naar de hoofdstad. Licht er in deze dagen ineens sneeuw op dichtgevroren grachten en staan er hallucinante kerstmarkten op de pleinen; daar kun je dan die stroopwafels kopen.

Kunstenaar Henk Borst moet er smakelijk om lachen. 'Kuddevolk', zegt hij zonder het beledigend te laten klinken. Hij staat ook op het bruggetje. Met een grote kitspuit in de hand. Hij heeft zojuist het kunstwerk gerepareerd dat bij het bruggetje in het water drijft. Een schaalmodel van de grachtengordel, gemaakt van honderden slotjes. Die heeft Henki B – zo noemt hij zich – overal in Europa stiekem van bruggen geknipt. 'Je kent ze wel, van die slotjes die verliefde mensen ophangen'. Met gegraveerde hartjes en twee namen.

Hij is een zelfbenoemde Hartjesdief. Eentje die niet past in de mal van de maatschappij. Henki doet de dingen liever volgens zijn eigen regels. Zijn kunstwerk dobbert bijvoorbeeld illegaal in de gracht.

Het is een dubbele liefdesverklaring, die drijvende stad. Voor Amsterdam en alle liefdes op de gepikte slotjes. 'Saved Loves', heet het. Want die slotjes waren anders door de lokale overheden in Parijs, Rome en Praag ook allang van die bruggen geknipt, zegt de kunstenaar. „En nu leven ze juist voor eeuwig voort.” Het mooiste is, vindt Henki, dat de fotograferende stroopwafelkudde zijn boodschap wereldwijd verspreidt. Hij heeft zelfs kerstgroeten met zijn slotjeskunst voorbij zien komen.

Zonder sneeuw, zonder rendieren; om duidelijk te maken dat originaliteit gerust nog bestaat.

* Onze vaste columniste Nhung Dam is de komende tijd met zwangerschapsverlof